

ОГЛЯД НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ У ПІДПРИЄМСТВАХ ВИДОБУВНОЇ ГАЛУЗІ¹

Серпенінова Ю.С.,

к.е.н., доцент, Сумський державний університет, м. Суми

вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, Україна;

E-mail: u.serpennova@uabs.sumdu.edu.ua

Городецька М.О.,

Здобувач освіти, Сумський державний університет, м. Суми

вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, Україна;

E-mail: t.gorodetskaya96@gmail.com

Основними вимогами до підприємств видобувної промисловості в контексті євроінтеграції України є перехід до нових міжнародних стандартів обліку економічних операцій та облік цих операцій з урахуванням специфіки галузі. В сучасних вітчизняних реаліях нормативно-правова база з регулювання питань обліку та звітності видобувної галузі є не достатньо врегульованою, тому існує необхідність у розробці галузевої методології та розвитку конкретних методів відображення в бухгалтерському обліку діяльності таких підприємств з урахуванням особливостей цієї галузі та міжнародних вимог. Удосконалення нормативно-правового регулювання дозволить адаптувати національну систему обліку та звітності до нових вимог, підвищити ефективність організації обліку на видобувних підприємствах, забезпечити прозорість і зрозумілість звітності для ширшого кола користувачів, у тому числі як українських, так і зарубіжних.

У статті систематизовано та досліджено основні проблемні аспекти нормативного регулювання обліку та звітності підприємств видобувної галузі. Запропоновано класифікацію нормативно-правового забезпечення обліку та звітності видобувних підприємств. Розглянуто можливі шляхи вирішення даних проблем шляхом розробки і прийняття міжнародних стандартів, проведення комплексної й масштабної роботи зі створення більш детальних і адаптованих стандартів для видобувної галузі.

Ключові слова: *нормативно-правове регулювання, видобувна промисловість, Звіт з управління, Звіт про платежі на користь держави, розвідка та оцінка запасів корисних копалин, витрати на розвідку корисних копалин.*

DOI: 10.21272/1817-9215.2022.2-22

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Кожне підприємство видобувної промисловості специфічне для економіки, оскільки використовує сировину й паливо з надр землі, води й лісів. Видобувні галузі відіграють вагомий роль для економіки України. У середньому кожна гривня валової доданої вартості, створеної у видобувних галузях, генерує 1,87 грн ВВП України; видобувні галузі складають 15% від загального випуску промисловості [1, с.5]. На разі важливо забезпечити прозорість саме у видобувних галузях, адже більшість мінеральних ресурсів є вичерпними, що обумовлює потребу стратегічного планування для забезпечення сталого розвитку. Наразі в Україні не існує комплексного підходу до бухгалтерського обліку у видобувній промисловості, від отримання прав на пошук, оцінку, розвідку корисних копалин до рекультивації та оновлення виробничого майданчика. Тому дослідження проблем нормативного регулювання бухгалтерського обліку та звітності у видобувній промисловості є актуальною темою, що потребує подальшого розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичним засадам обліку у видобувній галузі приділяється увага в працях багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Так, серед зарубіжних вчених дану проблему досліджували: О.А. Сухарева [2], С.А. Маковей [3]. Серед вітчизняних дослідників досліджували: О.М. Брадул [4], С.М. Кафка [5], Н.І. Пилипів [6], О.І. Шатохіна [7], О.В. Юрченко [8], Я.А. Порохнавець [9] та ін. У дослідженнях піднімаються питання структури витрат, їх формування, відображення в обліку і

¹ Дослідження виконано за підтримки Міністерства освіти і науки України в рамках НДР "Детінізація та регуляторна ефективність екологічного оподаткування: оптимізаційне моделювання для забезпечення національної безпеки та раціонального природокористування" (№ д/р 0122U000777)

звітності. Проте видобувна галузь постійно розвивається і, відповідно, змінюються підходи до обліку її специфічних об'єктів, оновлюються вимоги щодо звітності з урахуванням галузевої специфіки, підвищуються вимоги до транспарентності діяльності підприємств видобувної галузі, а, отже, ці питання потребують більш глибокого розкриття та аналізу.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є дослідження нормативно-законодавчого регулювання бухгалтерського обліку та звітності у видобувній галузі в Україні, класифікація існуючих нормативно-правових актів та виявленні проблемних аспектів в регулюванні нормативно-правового забезпечення обліку та звітності підприємств видобувної галузі шляхом співставлення міжнародних актів з вітчизняними.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Нормативно-правове забезпечення обліку – це сукупність нормативно-правових актів найвищих гілок влади у державі (законодавчої, виконавчої та представницької), Міністерства фінансів України, інших міністерств та відомств і кожного підприємства зокрема, які забезпечують повноцінне функціонування та динамічний розвиток бухгалтерського обліку і звітності в нашій державі. Ці нормативні акти мають певну ієрархічну підпорядкованість. У вітчизняній обліковій практиці загалом склалась багаторівнева система регулювання бухгалтерського обліку, контролю та звітності. Будувалась система регулювання правил формування облікової інформації від загального до часткового. Але сучасні науковці виділяють рівні нормативно-правового регулювання по-різному (табл. 1).

Таблиця 1 – Підходи науковців щодо класифікації актів нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку

Автори, джерело	Характеристика підходів
Л.К. Сук і П.Л. Сук [10, с. 30-31]	До основних нормативних документів, які забезпечують регламентацію бухгалтерського обліку в Україні, відносять тільки Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), П(С)БО, Плани рахунків бухгалтерського обліку, Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку
В. М. Пархоменко [11, с. 5]	Акти нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку поділяються на такі групи: 1) Закони України; 2) акти вищого органу в системі органів виконавчої влади (постанови Кабінету Міністрів України); 3) П(С)БО, інші нормативно-правові документи з бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які затверджує Міністерство фінансів України; 4) нормативно-правові акти (інструкції, положення, вказівки) й методичні рекомендації, які розробляються і затверджуються Міністерством фінансів України та іншими органами на підставі П(С)БО із врахуванням специфіки й наявних потреб відповідних видів економічної діяльності; 5) рішення (накази, розпорядження) щодо організації бухгалтерського обліку і застосування конкретної облікової політики, які ухвалюються власником (керівником) підприємства на основі документів вищого порядку, що подана у попередніх чотирьох групах документів цього забезпечення
Р. Кулик, Г. Жубіль і М. Щирба [12]	Виділяють п'ять рівнів системи нормативно-правового забезпечення бухгалтерського фінансового обліку: конституційний, законодавчий, нормативний, методичний, організаційно-розпорядчий
М. Т. Щирба, М. С. Пушкар [13, с. 41]	Грукують нормативні акти на чотирьох рівнях: законодавчому, нормативному, методичному і організаційно-розпорядчому
А. В. Озеран [14]	Виділяє чотири рівні, на кожному з яких регулювання здійснюється відповідними органами та підприємствами, відповідно до наділених повноважень: законодавчий, нормативний, методичний, організаційний

З огляду на це, деякі науковці, зокрема Л.К. Сук і П.Л. Сук не виокремлюють рівні регулювання, Р. Кулик та інші виділяють багаторівневу систему нормативного

регулювання бухгалтерського обліку. Втім, на нашу думку, викликають сумніви щодо конституційного рівня, що запропонували Р. Кулик, Г. Жубіль і М. Щирба, оскільки Конституцію дуже відносно можна назвати актом нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку, і, відповідно, виділити як окремий рівень. Одним з варіантів класифікації нормативно-правового регулювання також може бути підхід заснований на регіональному розподілі, що особливо актуально для галузей які виходять за рамки національного значення та функціонують під впливом глобалізаційних процесів.

Незважаючи на те, що в Україні є чимала кількість підприємств-природокористувачів – законодавство з бухгалтерського обліку у видобувній галузі є відносно обмеженим та потребує удосконалення. Такі підприємства ведуть облік та складають фінансову звітність за відповідними стандартами ведення обліку, класифікацію яких подано на рис. 1

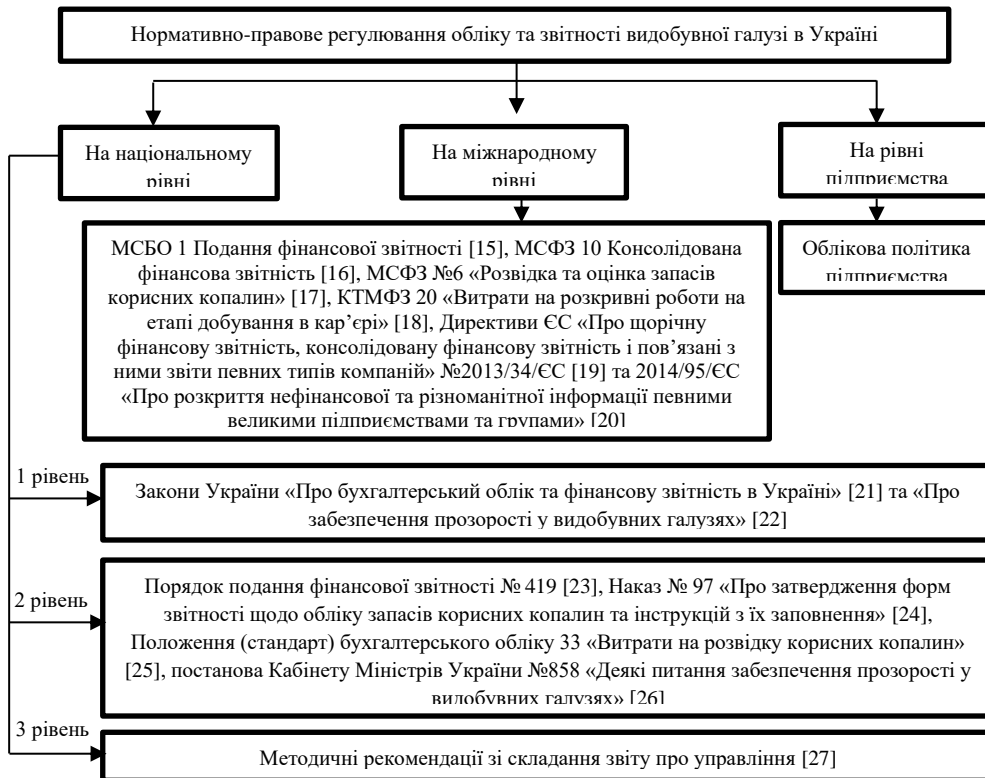

Рисунок 1 – Нормативно-правове регулювання обліку та звітності видобувної галузі в Україні

У системі МСФЗ є два головних спеціальних стандарти, що регулюють облік видобувних галузей: МСФЗ 6 «Розвідка та оцінка запасів корисних копалин» [17] та КТМФЗ 20 «Витрати на розкривні роботи на етапі добування в кар'єрі» [18].

КТМФЗ 20 «Витрати на розкривні роботи на етапі добування в кар'єрі» застосовується до обліку витрат на зняття порожньої породи, понесених у кар'єрі на етапі добування («витрати на розкривні роботи на етапі добування»). Основними питаннями цього тлумачення є:

- 1) визнання витрат на розкривні роботи на етапі добування як активу;
- 2) первісна оцінка активу розкривних робіт;
- 3) подальша оцінка активу розкривних робіт.

МСБО 1 [15] визначає основи подання фінансової звітності загального призначення для забезпечення їхньої зіставності з фінансовою звітністю суб'єкта господарювання за попередні періоди, а також з фінансовою звітністю інших суб'єктів господарювання. Він установлює загальні вимоги щодо подання фінансової звітності, настанови щодо її структури та мінімальні вимоги щодо її змісту.

Мета МСФЗ 10 [16] полягає у встановленні принципів подання та підготовки консолідованої фінансової звітності, коли суб'єкт господарювання контролює одного або кількох інших суб'єктів господарювання.

Підприємства цієї галузі економіки застосовують ті ж самі національні стандарти обліку, як і в будь-якій іншій сфері. Із 01 січня 2009 року набуло чинності Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 33 «Витрати на розвідку корисних копалин» [25]. Цей документ розроблений на основі МСФЗ 6. Він регулює облік у період від отримання прав на розробку до встановлення економічної доцільності видобутку сировини і палива, а також визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати на розвідку та визначення обсягів і якості корисних копалин, її розкриття у фінансовій звітності. Як і МСФЗ 6, дія П(С)БО 33 поширюється лише на етап розвідки запасів корисних копалин, залишаючи поза увагою етап дослідно-промислової розробки родовищ, власне, добування природних ресурсів та етап ліквідації родовища і проведення робіт з відновлення природного середовища.

У положенні розглянуті наступні питання: дано визначення пошукових активів, наведені ознаки і приклади матеріальних і нематеріальних активів, порядок оцінки пошукових активів при визнанні та подальша оцінка, умови припинення визнання пошукових активів і вимоги до розкриття інформації в бухгалтерській звітності.

Міністерством екології та природних ресурсів України затверджено Наказ від 14.03.2016 № 97 «Про затвердження форм звітності щодо обліку запасів корисних копалин та інструкцій з їх заповнення» [24], де додаються:

1) форма звітності № 5-ГР (тверді горючі, металічні та неметалічні корисні копалини) (річна) «Звітний баланс запасів корисних копалин за 20 __ рік» та Інструкція щодо її заповнення;

2) форма звітності № 6-ГР (нафта, природний газ, конденсат, етан, пропан, бутан, гелій) (річна) «Звітний баланс запасів корисних копалин за 20 __ рік» та Інструкція щодо її заповнення.

Звіт про управління українські підприємства вимагає складати Директива Європейського Парламенту та Ради ЄС «Про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність і пов'язані з ними звіти певних типів компаній» від 26.06.2013 р. № 2013/34/ЄС [19]. Так, у п. 1 ст. 41 мова йде про підприємства, зайняті у видобувній промисловості, тобто видобувачем корисних копалин Директива визнає підприємство, що здійснює будь-яку діяльність, яка включає розвідку, пошук, відкриття, розробку і видобуток корисних копалин, нафти, покладів природного газу або іншої сировини. При цьому така діяльність повинна вписуватися в рамки видів економічної діяльності, перелічених у розділі В, частинах 05-08 Додатка I до Регламенту (ЄС) № 1893/2006 Європейського парламенту і Ради від 20.12.2006 р. щодо впровадження Статистичного класифікатора видів економічної діяльності.

По суті, Директива ЄС у питанні віднесення підприємств до видобувачів корисних копалин робить акцент саме на видах економічної діяльності. Тому в системному трактуванні до категорії господарюючих суб'єктів, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, включаються тільки ті підприємства, які займаються гірничо-видобуванням.

Директива ЄС 2014/95/ЄС [20], котра вносить поправки до Директиви 2013/34/ЄС, закріпила поняття та мету Звіту про управління в Законі України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень № 2164-VIII від 05.10.2017.

В українське законодавство аналогічну вимогу було імплементовано шляхом внесення змін до Закону України від 16.07.1999 р. «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (Закон № 996-XIV) [21]. Зміни було внесено Законом України від 05.10.2017 р. № 2164-VIII, який набрав чинності 01.01.2018 р. Отже, в Україні Звіт про управління з'явився на 5 років пізніше, ніж в Європі.

Закон № 996-XIV установлює правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні. Він поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які зобов'язані вести облік і подавати звітність тощо.

Варто зазначити, що лише у двох статтях даного Закону (ст. 1 та ст. 11) є інформація щодо звіту про управління. Зокрема, в ст. 1 Закону наведено лише визначення терміну «звіт про управління», проте в ст. 11 зазначено, що середні підприємства мають право не відображати у Звіті про управління нефінансову інформацію, а мікропідприємства та малі підприємства взагалі звільнено від обов'язку подавати цей звіт. Отже, повноцінний Звіт про управління зобов'язані подавати лише великі підприємства.

Паралельно до Закону № 996-XIV, обов'язковим для всіх, діє Порядок подання фінансової звітності № 419 [23]. У даному Порядку міститься інформація про те, в які строки, з якою періодичністю і кому необхідно подавати фінансову звітність.

16 листопада 2018 року набув чинності Закон України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» [22], що визначає правові засади регулювання та організації збирання, розкриття та поширення інформації з метою забезпечення прозорості та запобігання корупції у видобувних галузях в Україні.

Також цим законом встановлено склад Звіту про платежі на користь держави (ст. 6) та постановою Кабінету Міністрів України №858 «Деякі питання забезпечення прозорості у видобувних галузях» [26] затверджені його форму. По суті, Звіт про платежі на користь держави – це документ, що містить узагальнену інформацію про діяльність суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях або заготівлю деревини, а також деталізовану інформацію про податки та збори, інші платежі, що були сплачені або належні до сплати на користь держави відповідно до закону.

Методичні рекомендації зі складання звіту про управління [27] рекомендуються підприємствам, які відповідно до законодавства складають звіт про управління (крім банків, бюджетних установ, мікропідприємств та малих підприємств). У ньому наводяться інформація щодо змісту, порядку складання та розкриття інформації у звіті про управління. Натомість форму і методику складання Звіту про платежі на користь держави (в розрізі добування вугілля) має розробляти профільне відомство – Міненерговугілля, але на сьогодні воно розробило тільки незатверджений проект такого звіту. Таким чином, вимога подавати Звіт є, але форми його немає.

Виходячи з аналізу низки нормативних актів можемо порівняти вітчизняні стандарти з міжнародними. На міжнародному рівні стандарт № 6 МСФЗ в деякому розумінні має тимчасовий статус, оскільки Комітет з МСФЗ, що займається розробкою і прийняттям міжнародних стандартів, планує провести комплексну й масштабну роботу по створенню більш детальних і ефективних стандартів для видобувних галузей. Але на даний момент ця робота ще не проведена, і тому видобувна галузь відчуває наразі брак стандартизації, яка б належним чином враховувала унікальну специфіку цього виду діяльності.

МСФЗ 6 є галузевим і досить обмеженим, оскільки регулює не всі особливості обліку видобувної галузі, а застосовується лише до видатків на розвідку та оцінку і не розглядає інші аспекти обліку компаніями, які займаються розвідкою та оцінкою запасів корисних копалин.

Натомість є потреба у дієвих кроках щодо удосконалення МСФЗ 6 від Ради з МСФЗ, а саме у частині додаткових вимог щодо розкриття інформації, наприклад, про

запаси і ресурси. Саме ця інформація є важливою для стейкхолдерів і дозволяє використовувати ці дані для оцінки бізнесу в цілому.

Приміром, П(С)БО 33 представляється досить рамковим, істотне значення в ньому відводиться позиції самого гірничо-видобувного підприємства за багатьма неоднозначним питанням. Це обумовлює існування великої кількості варіацій в обліковому процесі. Крім того, знижується ступінь порівнянності фінансової звітності різних підприємств, підвищується складність контрольних та аналітичних операцій.

Хоча об'єкти природного середовища широко використовуються в господарсько-економічній діяльності українських підприємств, в бухгалтерському обліку не використовується поняття природокористування, в тому числі і надкористування, відсутній комплексний підхід до обліку в цій галузі.

Більше того, у сучасному бухгалтерському обліку актуальною проблемою є розробка методики обліку наступних операцій з отримання підприємством прав на пошук, оцінку та розвідку корисних копалин, адже вони складають невід'ємну частину виробничого циклу видобувного підприємства. Вартість подібних ліцензій досить істотна, і суть одержуваних на її основі прав має велике значення для видобувного підприємства. Однак у нормативних документах України не уточнено порядок обліку ліцензії на видобуток корисних копалин в тому випадку, якщо це є єдиною метою користування надрами. Між тим, внаслідок різної вартості ліцензій та строку їх дії це впливає на фінансові показники діяльності підприємства, їх оцінку зацікавленими користувачами та його інвестиційну привабливість.

Слід також зауважити, що будь-яка видобувна діяльність пов'язана з впливом на навколишнє середовище. Одним з інструментів управління таким впливом є податкове регулювання. В Україні на поточний момент діє два податкових інструменти, які передбачають вплив на масштаби функціонування видобувної промисловості: рентна плата за користування надрами для видобутку корисних копалин, а також екологічний податок. Всі питання щодо звітності за даними напрямками регламентуються Податковим кодексом України [28]. При цьому важливо те, що підприємства не можуть вплинути на суми сплаченої рентної плати за допомогою лише удосконалення їх технологічних процесів, не обмежуючи безпосередньо масштаби їх діяльності. У той же час, об'єктом оподаткування екологічним податком є кількісно виражений деструктивний вплив на навколишнє природне середовище, зменшення якого можливе при збереженні обсягів видобувної діяльності.

Підприємства повинні проводити певну природоохоронну діяльність. Вартість заходів на збереження навколишнього середовища досить висока і відображається у витратах підприємства. Оскільки це не конкретизовано і не врегульовано чинним українським законодавством у сфері бухгалтерського обліку, підприємства самі формують і обґрунтовують свої заходи, направлені на відновлення та охорону навколишнього середовища та відображають їх в обліковій політиці. Однак це призводить до зниження ступеня порівнянності фінансових показників різних підприємств і виникнення великої кількості відмінностей у веденні обліку.

ВИСНОВКИ

Таким чином, багато питань не конкретизовано і не врегульовано чинним українським бухгалтерським законодавством, що обумовлює потребу подальшого розвитку окресленого напрямку дослідження. Невирішеними залишаються питання форми подачі нефінансової звітності, які нещодавно ввели законодавчими актами як обов'язкові, чи взагалі відсутність нормативного регулювання окремих ділянок, що в свою чергу ускладнює облік. Відсутність уніфікованих вимог до ведення обліку та складання звітності призводить до виникнення великої кількості відмінностей та неузгодженостей у веденні обліку. Тому існує необхідність у розробці галузевої методології та конкретних методів відображення в бухгалтерському обліку діяльності добувних підприємств з урахуванням всіх особливостей цієї галузі, а також з урахуванням міжнародних вимог. Це дозволить зробити облік на видобувних

підприємствах зрозумілим і однаковим як для тих, хто його здійснює, так і для користувачів бухгалтерської інформації, у тому числі українських і зарубіжних стейкхолдерів.

Serpeninova Y.S., Gorodetskaya M.O. Overview of accounting and reporting regulation in mining enterprises

The main requirement for mining enterprises in the context of Ukraine's European integration is the transition to new international standards for accounting for economic transactions and accounting for these transactions, taking into account the specifics of the industry. Nowadays the regulatory framework for accounting and reporting of the extractive industry is not sufficiently regulated, so there is a need to develop industry methodologies and develop specific methods of accounting for such activities, taking into account the specifics of this industry and international requirements. Improving regulations will adapt the national accounting and reporting system to new requirements, increase the efficiency of accounting at mining enterprises, ensure transparency and accuracy of reporting for a wider range of stakeholders, including Ukrainian and foreign.

The article systematizes and investigates the main problematic aspects of regulatory legislation of accounting and reporting of mining enterprises. The classification of regulative maintenance of accounting and reporting of mining enterprises is offered. Possible ways to solve these problems by developing and adopting international standards, conducting comprehensive and large-scale work to create more detailed and adapted standards for the mining industry are considered.

Key words: legislation, mining industry, management report, report on payments to governments, exploration for and evaluation of mineral recourses, mineral exploration expenditures.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Звіт з оцінки непрямого внеску видобувних галузей в економіку України. Київ : ТОВ «Ернст энд Янг», 2019. 81 с. URL: https://loda.gov.ua/upload/users_files/11/upload/ZVIT.pdf (дата звернення: 22.01.2022).
2. Сухарева О.А. Специфические проблемы бухгалтерского учета в добывающих отраслях и их регулирование в МСФО. *Международный бухгалтерский учет*. 2009. № 10. С. 33-37.
3. Маковой С. А. Учет производственных инвестиций российскими нефтедобывающими компаниями в соответствии со стандартами бухгалтерского учета США : автореф. дисертация. Москва, 2007. 30 с.
4. Брадул О. М. Удосконалення обліку затрат і калькулювання собівартості в гірничо-добувній промисловості в умовах ЕОМ. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2002. № 127. С. 16–24.
5. Кафка С.М. Особливості обліку витрат на нафтовидобувних підприємствах. *Вісник ЖДТУ. Сер.: Економічні науки*. 2004. № 4(30). С. 86-93.
6. Пилипів Н. І. Облік і контроль затрат на газотранспортних підприємствах : монографія. Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ, 2007. 364 с.
7. Шатохіна О.І. Склад та облік затрат основної діяльності з видобутку вугілля. *Науковий вісник ДАСОА. Щоквартальний збірник наукових праць*. 2005. № 3(8). С. 61-71.
8. Юрченко О.В. Методологічні підходи до удосконалення обліку витрат виробництва і формування собівартості продукції в лісовому господарстві. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 5(107). С. 236-242.
9. Порохнавець Я.А. Проблеми обліку розвіданих природних ресурсів у видобувних підприємствах. *Облік і фінанси*. 2015. № 2. URL: http://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:EuebKMsmH84J:scholar.google.com/+облік+у+видобувній+галузі&hl=uk&as_sdt=0,5 (дата звернення: 22.01.2022).
10. Сук Л. К., Сук Л.П. Організація бухгалтерського обліку : підручник. Київ : Каравела, 2009. 624 с
11. Пархоменко В. М., Петрук О.М. Законодавче та нормативно-методичне забезпечення регулювання бухгалтерського обліку. *Вісник ЖІТІ*. 2002. №18. С. 107-117.
12. Кулик Р., Жубіль Г., Щирба М. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського фінансового обліку в Україні. *Наукові записки*. 2005. № 14. URL: http://www.library.tane.edu.ua/ima-gees/nauk_vydannya/gBrR0h.pdf (дата звернення: 19.01.2022).
13. Пушкар М. С., Щирба М. Т. Теорія і практика формування облікової політики : монографія. Тернопіль : Карт-бланш, 2009. 260 с.
14. Озеран В. О., Попітїч Т. В. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні в споживчій кооперації. С. 94–96. URL: http://journals-lute.lviv.ua/journal/16_2014/23.pdf (дата звернення: 19.01.2022).
15. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення: 27.01.2022).
16. Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 (МСФЗ 10). Консолідована фінансова звітність : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_065#Text (дата звернення: 27.01.2022).
17. Міжнародний стандарт фінансової звітності 6 (МСФЗ 6). Розвідка та оцінка запасів корисних копалин : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_k52#Text (дата звернення: 19.01.2022).

18. КТМФЗ 20. Витрати на розкриті роботи на етапі добування в кар'єрі. Чинний від 2017-06-30. Вид. офіц. 2017. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mu17071?an=2> (дата звернення: 22.01.2022).
19. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council : Directive of 19.07.2013 no. 2011/0308/COD : as of 20 July 2015. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013L0034> (date of access: 10.02.2022).
20. Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council : Directive of 12.05.2014 no. 2013/0110/COD : as of 12 June 2016. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32014L0095> (date of access: 10.02.2022).
21. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV : станом на 1 лип. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 19.01.2022).
22. Про забезпечення прозорості у видобувних галузях : Закон України від 18.09.2018 р. № 2545-VIII : станом на 15 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2545-19#Text> (дата звернення: 19.01.2022).
23. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності : Постанова Каб. Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419 : станом на 28 верес. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-п#Text> (дата звернення: 19.01.2022).
24. Про затвердження форм звітності щодо обліку запасів корисних копалин та інструкцій з їх заповнення : Наказ М-ва екології та природ. ресурсів України від 14.03.2016 р. № 97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0789-16#Text> (дата звернення: 19.01.2022).
25. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 33 "Витрати на розвідку запасів корисних копалин" : Наказ М-ва фінансів України від 26.08.2008 р. № 1090 : станом на 3 листоп. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0844-08#Text> (дата звернення: 19.01.2022).
26. Деякі питання забезпечення прозорості у видобувних галузях : Постанова Каб. Міністрів України від 23.09.2020 р. № 858. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-2020-п#Text> (дата звернення: 04.02.2022).
27. Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління : Наказ від 07.12.2018 р. № № 982 : станом на 18 січ. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text> (дата звернення: 27.01.2022).
28. Податковий кодекс України: № 2755-VI від 02.12.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 07.02.2022).

REFERENCES

1. Report on the assessment of the indirect contribution of extractive industries to the economy of Ukraine. Kyiv: Ernst & Young LLC, 2019. 81 p. URL: https://loda.gov.ua/upload/users_files/11/upload/ZVIT.pdf (access date: 22.01.2022).
2. Sukhareva OA Specific accounting issues in extractive industries and their regulation in IFRS. International accounting. 2009. № 10. pp. 33–37.
3. Makovei SA Accounting for production investments by Russian oil companies in accordance with US accounting standards: author's ref. dissertation. Moscow, 2007. 30 p.
4. Bradul OM Improving cost accounting and costing in the mining industry in terms of computers. Economics: problems of theory and practice. 2002. № 127. S. 16–24.
5. Kafka SM Features of cost accounting at oil companies. Bulletin of ZhSTU. Ser. : Economic Sciences. 2004. № 4 (30). Pp. 86-93.
6. Pylypiv NI Accounting and cost control at gas transmission companies: a monograph. Ivano-Frankivsk: Airborne Forces CIT, 2007. 364 p.
7. Shatokhina OI Composition and accounting of the costs of the main activity of coal mining. Scientific Bulletin of DASOA. Quarterly collection of scientific papers. 2005. № 3 (8). Pp. 61-71.
8. Юрченко О.В. Methodological approaches to improving the accounting of production costs and the formation of production costs in forestry. Current economic problems. 2010. № 5 (107). Pp. 236-242.
9. Porokhnavets Ya.A. Problems of accounting for explored natural resources in extractive enterprises. Accounting and finance. 2015. № 2. URL: http://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:EuebKMsmH84J:scholar.google.com/+accounting+in+the+industry+industry&hl=en&as_sdt=0.5 (date of application: 22.01.2022).
10. Suk L. K., Suk L.P. Organization of accounting: a textbook. Kyiv: Karavela, 2009. 624 p
11. Parkhomenko VM, Petruk OM Legislative and normative-methodical support of accounting regulation. Bulletin of LIFE. 2002. №18. Pp. 107-117.
12. Kulyk R., Zhubil G., Shchyrba M. Regulatory and legal support of financial accounting in Ukraine. Proceedings. 2005. № 14. URL: http://www.library.tane.edu.ua/ima-gees/nauk_vydannya/gBrR0h.pdf (access date: 19.01.2022).
13. Pushkar MS, Shchirba MT Theory and practice of accounting policy: a monograph. Ternopil: Carte Blanche, 2009. 260 p.
14. Ozeran VO, Popitich TV Regulatory regulation of accounting and financial reporting in Ukraine in consumer cooperation. Pp. 94–96. URL: http://journals-lute.lviv.ua/journal/16_2014/23.pdf (access date: 19.01.2022).

15. International Accounting Standard 1 (IAS 1). Presentation of Financial Statements: International Board Standard. standards buh. accounting from 01.01.2012 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (access date: 27.01.2022).
16. International Financial Reporting Standard 10 (IFRS 10). Consolidated Financial Statements: International Standards Board. standards buh. accounting from 01.01.2013 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_065#Text (access date: 27.01.2022).
17. International Financial Reporting Standard 6 (IFRS 6). Exploration and Valuation of Mineral Resources: International Council Standard. standards buh. accounting from 01.01.2012 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_k52#Text (access date: 19.01.2022).
18. KTMFZ 20. Expenses for mining operations at the stage of extraction in the quarry. Valid from 2017-06-30. View. officer 2017. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mu17071?an=2> (access date: 22.01.2022).
19. Directive 2013/34 / EU of the European Parliament and of the Council: Directive of 19.07.2013 no. 2011/0308 / COD: as of 20 July 2015. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013L0034> (date of access: 10.02.2022).
20. Directive 2014/95 / EU of the European Parliament and of the Council: Directive of 12.05.2014 no. 2013/0110 / COD: as of 12 June 2016. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32014L0095> (date of access: 10.02.2022).
21. On Accounting and Financial Reporting in Ukraine: Law of Ukraine of July 16, 1999 № 996-XIV: as of July 1. 2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (access date: 19.01.2022).
22. On ensuring transparency in the extractive industries: Law of Ukraine of September 18, 2018 № 2545-VIII: as of January 15. 2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2545-19#Text> (access date: 19.01.2022).
23. On approval of the Procedure for submission of financial statements: Resolution of the Office. Of Ministers of Ukraine of February 28, 2000 № 419: as of September 28. 2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-п#Text> (access date: 19.01.2022).
24. On approval of reporting forms for the accounting of mineral reserves and instructions for their completion: Order of the Ministry of Ecology and Nature. Resources of Ukraine dated March 14, 2016 № 97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0789-16#Text> (access date: January 19, 2022).
25. On approval of the National Regulation (standard) of accounting 33 "Expenditures for exploration of mineral reserves": Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 26.08.2008 № 1090: as of November 3. 2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0844-08#Text> (access date: 19.01.2022).
26. Some issues of transparency in the extractive industries: Resolution of the Cabinet. Of Ministers of Ukraine dated 23.09.2020 № 858. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-2020-п#Text> (access date: 04.02.2022).
27. On approval of the Methodological recommendations for the preparation of the management report: Order of 07.12.2018 № № 982: as of 18 January. 2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text> (access date: 27.01.2022).
28. Tax Code of Ukraine: № 2755-VI dated 02.12.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (access date: 07.02.2022).